

Hitler ustanavlja za Nemčijo novo 'društvo narodov'

NACIJSKE DIPLOMATICNE ZMAGE ANGLIU
BOLJ PRIZADEVAJO KAKOR VOJNA SAMA. —
JUGOSLAVIJA, ŠVICA IN ŠVEDSKA
ZADNJI NEVTRALNI OTOKI V EVROPI

Sen za zedinjenje evropskih držav v skupno enoto je stara stvar. Odgovorni državniki in idealisti se že dolgo prizadevajo, da ga uresničijo. Pa niso uspeli, vzrok temu pa je način, po katerem sta Francija in Anglia zasnovali in ustanovili društvo narodov.

Nova evropska enota

Sistem, ki sta ga določila po prejšnji svetovni vojni na mirovnih pogajanjih Evropi in

JOACHIM von RIBBENTROP
(Ta slika je iz leta 1936, ko je bil na posvetovanju v Londonu.)

drugim deželam zmagovalca Georges Clemenceau in David Lloyd George, je imel tako trhlo podlago, da je to, kar se je dogodilo pozneje, moralno priti.

Njuna lga narodov, katero si je tedanji ameriški predsednik Woodrow Wilson vse drugače zamišljal, je razpadla, ker je bila ustanovljena na načelu, da zmagovitom pripada pravica ukazoveti in premaganim v šibkim deželam pa ubogati.

Druge jim bodo morale slediti. Ako ne zlepa, pa tudi grda. Tako se je dogodilo tudi drugim, ki niso hotele ubogati, na primer Belgiji, Nizozemski in Franciji. Norvežka, ki se je dvignila iz ponižanja in se oklenila človeka, ki ji obeta, da ne bo nikdar več premagana, nego da ji je usojeno zagospodovati nad svetom. "Nemčija je voditeljica novega reda", izjavlja Hitler.

PREDITAJTE

v tej številki
poročilo o vsebin

Ameriškega
družinskega
koledarja

za leto 1941

Kakor po prejšnji svetovni vojni Clemenceau za Francijo, tako gradi sedaj Hitler svoj "novi red" za nemški življenski prostor na podlagi načela, da edino le tisti, ki zmagaže in ima moč, ima pravico učakovati.

In kakor prejšnji, tako tudi njegov sistem sile nima bodočnosti. Razlikuje se od versalškega le v tem, da ga uveljavlja z oboroženo, diktatorsko, oružniško disciplino, z ukazovanjem, proti katerim ni ugovora. Hitlerjevo pravilo v tem pogledu je, "podpiši in molč!"

Romanja v Berlin

Od kar se je povzpel na prvenstvo Nemčije in uveljavil svojo strategijo agresivnosti, je postal strah in trepet vseh malih dežel v Evropi. Kadar se mu zazdi moment ugoden, ali pa za njegove namene potreben, povabi zdaj tega, zdaj onega državnika v Berlin, da ga pogoste, spremljajo s pomponom, nato pa ga zapro za nekaj časa v Hitlerjevo sprejemnico. Iz nje ga vodijo v sobo ministra vnanjih zadev von Ribbentropa, da podpiše pogodbo, na kateri izjavlja, da se pridružuje osišču.

Trovzeva in podružnice

Doslej je šlo Hitlerju v "svetovanju novega reda" (nemške nadvlade) vse posreči. Prepričan je, da se bo tako tudi nadaljevalo. Mussolinija, ki je bil nekaj let glavni svetovni kričač, je obesnil z okupiranjem Avstrije in danes je Italija v bistvu prav tako pod Hitlerjem kakor na primer Slovaška in Rumunija, četudi sta teoretično neodvisni državi.

Ko si je Hitler dodobra podvrzel Italijo, je šril v Azijo in predlagal Japonski zvezo z osiščem Berlin-Rim. V Tokiu so pogodbo pogledali in jo podpisali, v namenu, da je to zanje najboljše.

Nove zaveznice

Nato se je trozvezni pridružili Madžarska, ki je bila dejansko že prej pod nemško nadvlado. Nji je sledila Rumunija in pred nekaj dnevi Slovaška. Te deželice so s svojimi podpisli le potrdile, da so res pod nemško oblastjo.

Druge jim bodo morale slediti. Ako ne zlepa, pa tudi grda. Tako se je dogodilo tudi drugim, ki niso hotele ubogati, na primer Belgiji, Nizozemski in Franciji. Norvežka, ki se je dvignila iz ponižanja in se oklenila človeka, ki ji obeta, da ne bo nikdar več premagana, nego da ji je usojeno zagospodovati nad svetom. "Nemčija je voditeljica novega reda", izjavlja Hitler.

Dne 14. novembra ponoc so nad angleško industrialno mesto Coventry prihrušili nacistični letalci in sipali nanj bombe vso noč do poznega jutra naslednj dan.

Ko so končno odleteli nazaj v svoje baze, je bil Coventry kot da se je v njemu dogodil silovit potres. Hiše porušene in v razvalinah je divjal požar. Rešilno moštvo je znašalo skupaj mrtvece in ranjence, kolikor so jih mogli dobiti iz razvalin. Za večino ljudi v gorečih hišah pa ni bilo nobene pomoči. Kajti nacijske bombe so jih hipoma objele s plameni.

ZAMORCI V PANAMSKI CONI SE PUNTATO

V coni panamskega kanala je do pred nekaj meseci delalo mnogo Nemcov, Čehov, Jugoslovjanov in Špancev, ki so bili večinoma begunci in so dobili zavetje v Panami ter delo pri prekopnih napravah. Ameriška vlada se je zahala, da so med njimi petokolci, in jih odšolila. Nato so bili najeti zamorci iz Jamaice, največ na najslabših delih. Koncem novembra so se uprli, ker so bile plače preniake, hrana preslabha in stanovanja zanič. Pretili so začiniti barake, če se jim ne ugodí. Zelo se pritožujejo tudi čez bosse, ker delci iz Jamaice življenko postopajo. Poči zamorcev garajo pri težkih delih tudi mule. Ena je na gornji sliki.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Mussolini je Grkom v svojem govoru 18. novembra zapretil zlomiti hrbot, neglede ali ga to vzame v mesec ali dvanajst mesecov. Med tem so prvi mesec Mussolinijevje invazije v Grčijo Grki "zlomili hrbot" že mnogim italijanskim vojakom, med katerimi je nedvomno tudi kaj fantov in mož iz slovenskega Primorja, ki je pod Italijo. Mussolini je misil, da bo njegova vojska šla v Grčijo paradno. Pa se je urezal, kakor se je povevljajo sovjetske armade, ko je pricelo z invadircem na Finsko in naletelo na neprizakovani in nепредvidevan odporn. Mussolini s svojimi generali bi se bil iz tega lahko kaj naučil, pa je računal, da Grki niso Finci. Spoznal je prepozno, da so sposobni za odpor. Ker so v primeri z Italijani majhen narod, se jim bo dogodilo bržkone isto, kakor Finem. Njihova armada je majhna. V nekaj tednih se bo do smrti utrudila, kot se je finska, dočim Italija razpolaya, če potrebno, z armado osmih milijonov mož, kot je dejal omenjena gne dne na naslov Grčije Mussolini. Toda svoj napad na to malo deželico silno dragu plčaju in to v krvi denarju in v blagu.

Stavke v obratih, ki delajo na naročilih zvezne vlade v prid narodne obrambe, so izrazelo neželenosti. Treba jim je napraviti konec, zahtevajo kongresniki in senatorji in imenu patriotska in priznavanja na obrambo. Ampak ravno ti patriotski poslanci so se nad unijami in stavkami enako hudovali tudi ko še ni bilo sedanje vojne v Evropi in še nismo imeli oboroževanja. Pobijali so

V Angliji dobi vsaka oseba znak iz negorljive tvarine, da bo v slučaju razmesenja ali pa če truplo zgori, mogoče identificirati.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Grozote bombnikov, ki napadajo iz zraka

V petek 15. novembra je letela na Coventry velika žalost. Bomba se nehnale padati in proti večeru je ponehvala tudi požar. Čulo pa se je ranjence, ki so kričali od bolečin, in plačljudi, ki so med kupi mrtvecev iskali svoje drage. Lary Rue je dne 20. novembra v čeških Triebuni poročal o tem sledenje:

Tisoč ljudi, med njimi mnogo takih, ki so izgubili do šest sorodnikov, se je danes zbralo na pokopališču v Coventryju na skupnem pogrebu za 172 žrtv nacijskega bombnega napada, ki so bile položene v skupni grob.

VRPAŠANJE ZEDINJENJA UNIJ OSTALO NEREŠENO

Zima je tu in za ljudstva v Evropi pa bombe in glad

V Italiji se s 1. decembrom v restavracijah že bolj skrčijo porcije. Odmerjajo jih gostom po gramih. "Tudi cene so sorazmerno znižane", pravi poročilo.

Na Angleškem je vlada sporočila, da bo treba misliti na odmerjanje hrane tudi za živino. Ker je malo sena, malo ovsa, malo vsega drugega, Nemci pa potapljamjo angleške tovarne ladje, polne živil, je naravnega. Da se to pozna. Tako je tudi živila prisadita.

V Nemčiji bodo po 1. januarju še celo pač priznani za "užitno" hrano.

Italijani se s tem ne ukvarjajo, kajti pri njih je že dolgo v običaju, da kadar je glad, so tudi mačke užitne.

Grki, ki so podili italijanske vojake po Albaniji, pravijo, da vse, kar so imeli Mussolinijevi junaki s sabo živil, je bil fizično in sir.

Bogat ali reven, vsakdo v Evropi se naj ravna po odmerjanju živil, pravijo vlade. Bogatimi si lahko kupijo vsaj kar je dovoljeno in kolikor je dovoljeno, nekaj priboljška pa si kupijo z napitnini.

A kaj pa tisti revezki, ki delajo za mezzo, s kakršno si ne morejo kupiti potrebščin niti za prvo silo?

Otroci, ženske, starci, mladi ljudje in vojaki ginejo gladi za Hitlerjev "nov red" v Evropi in po svetu.

Nominiranje kandidatov v odboru JSZ konča 30. novembra

Rok za nominiranje kandidatov v eksekutivo in v nadzorni odbor JSZ ter v odbor Prosvetne matice konča 30. novembra. Tajniki klubov naj sporoči imena nominirance najpozneje do 5. decembra.

Sprememba v sovjetskem poslanstvu v Berlinu

Sovjetska vlada je poslala v Berlin novega poslanika. Njegovo ime je V. G. Dekanozoff. Dosedanji ruski poslanik pri nemški vladi je bil Aleksander Schwartzeff. Navadno take spremembe v diplomatskem osebju pomenijo tudi spremembu politike dotične vlade v odnosih s prizadetim državo. Dekanozoff je bil podkomisar vunjenih zadov, iz česar je sklepali, da se bodo diplomatski stiski med Rusijo in Nemčijo še bolj utrdili.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

PHILIP MURRAY NOVI PREDSEDNIK CIO.—OBE SKUPINI V VSTRAJANJU VSAKA PRI SVOM. BORBA PROTI RAKETIRJEM V AFL.—JOHN L. LEWIS OSTAL VZLIC ODSTOPU ODLOČUJOČ FAKTOR V CIO. — ROOSEVELT "NEUSLIŠAN"

Želja tisočev delavcev, da bi konvencij CIO in AFL uglasili pot k pobotanju med njima in v združenje, se ni uresničila. Vzroki, ki so dovedeli do razkola in medsebojne tekme ter borbe, še niso odpravljeni. Dokler se to ne zgoditi, bodo o slogi le govorili, dočim je v praksi ne bo.

Lewis ostal v vodstvu

John L. Lewis je vztrajal pri izjavi, da za predsednika CIO ne bo več kandidiral, ako bo Willkie, za katerega je agitiral v zadnjih predsedniških volitvah poražen. Toda to ne pomeni, da se je umaknil tudi v vodstvo. Dokler bo on predsednik unije premogarjev (UMW), bo tudi voditelj CIO, pa če je predsednik ali ne.

Novi predsednik spet iz UMW

Za svojega naslednika je Lewis predlagal Philipa Murrayja. On je bil sprejemljiv za vse struje, ki so bile zastopane na konvenciji in je bil izvoljen soglasno. Murray se je za organizatorične aktivnosti izvezbal v uniji UMW. Vsled njegovih sposobnosti ga je Lewis imenoval tudi za glavnega organizatorja unije jeklarskih delavcev. Smatran je za bolj konzervativnega kakor je Lewis, za zmernega človeka v temperamentu in pa za tako dobrega posredovalca. Pravijo, da je tu do zelo veren in pa da svoji cerkvji (katoliški) veliko pomaga. Rojen je bil na Škotskem in se priselil v to deželo v starosti 16 let. Stejejo ga za Irca.

Nasprotnik komunistov

Ko se je konvencija CIO pridela, in je Lewis izjavil, da bo treba dobiti drugega na njegovo mesto, je bil v mislih vseh vodilnih faktorjev takoj izbran za njegovega naslednika Murray. A se je branil. Dasi Lewis obožuje in mu je pripravljen slediti, se razhajata posebno v točki o komunistih. Lewis jih tolerira, jim protektira službe

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Malodušnost med nami ne sme imeti mesta

Nekateri, ki delajo v naših vrstah že dolgo, so se udali v resigniranost. Ta ali oni, ki je bil včas agitator, poroča o svoji poparjenosti, če, toliko smo se trudili, pa vse zaman! Ljudje so za Roosevelta, čitajo malo, za napredok se ne brigajo, za bavajo pa se le pri pijači.

Ta ali oni se pritožuje nad tistimi, o katerih je misil, da so iskreni naprednjaki in sodruži, a danes izpodkopavajo gibanje, ki so ga včas pomagali graditi. Ves svet je zmešan, pravijo v svojem jamranju, pa je ta težka, opasna bolezna prišla tudi med nas.

Slika res ni razveseljiva. Svet je res v vojnem in socialnem vretju. Velik del ga je v krvavi borbi.

Ali naj vsled tega pustimo vse skupaj v nemar in se še mi potopimo v topo brezbržnost?

Kadar gre vse gladko, je lahko delati. Vojaku, kateremu se ni treba z nikomur boriti, je lahko biti vojak. Služba gasilcev je lahka, kadar ni požara. Amok njeova dolžnost je gasiti, kadar gori.

Naša naloga pa je, da delamo čimbolj, kadar je načeli potreben. Sedaj je tak čas. Kdor se zaveda, da je sedaj v delu najbolj potreben, bo vztrajal, kajti brez tega ni uspehov in zmaga.

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager..... Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

CIO se izjavil proti vsem "neameriškim izmom"

Kompromis je čestokrat v težkih sporih edina rešilna bilka. Oprijela se je je v vprašanju "izmov" tudi delegacija zadnje konvencije CIO v Atlantic Cityju.

Kakor so imeli do leta 1918 v mnogih unijah vpliv in odborniška mesta socialisti, ga imajo sedaj v mnogih komunisti. V onih, v katerih imajo vodstvo, se jim je doslej še vselej posrečilo preprečiti sprejem kakršne koli resolucije, v katerih se obsoja vse diktature enako, pa naj bo nacistična, komunistična ali faistična.

Vedeli so, da bo predložena slična resolucija tudi tej konvenciji CIO. Ona, ki so jo predložili delegati ACWA je določala, da CIO obsoja komunizem, fašizem in nacizem, ker so delavstvu škodljivi. Ob enem je njihova resolucija določala, da v CIO ne sme imeti službe nihče, ki je naci, komunist ali fašist.

Resolucijski odbor, ki ga je imenoval na konvenciji predsednik Lewis, je najprvo skušal ta predlog zavrniti na podlagi tehnikalij. V smislu poslovnega reda konvencij CIO morajo biti resolucije predložene 10 dni pred pričetkom konvencije. Ta je prišla pozneje.

Zagovorniki resolucije s Hillmanom na čelu so Lewisu in tozadnemu odboru izjavili, da se od nje ne umaknejo in jo bodo forsirali pred delegacijo, da se ugotovi, kdo je kdo v CIO. Hillmana je podprt tudi Philip Murray.

Komunisti, ki jih na konvenciji ni bilo malo, so morali nekaj ukreniti. Na pomoč jim je prišel Lewis. Sami med sabo so se zedinili za kompromisni predlog. Točka, da komunisti, fašisti in naciji ne smejo imeti plačanih mest v odborih unij, naj se črta, so predlagali Hillmanu. Kajti če se jo sprejme, se bo vedla v uniju gonja proti onim odbornikom in organizatorjem, ki so osumljeni ali pa obdolženi za komuniste, kar bo povzročilo v njih le notranje boje in s tem unjam veliko moralno škodo. Zadostuje naj, da se CIO izreče proti vsem tem trem "izmom", kar pokrije načelno stran tega vprašanja.

Ce pa hočajo Hillmanovi ljudje vztrajati pri svojem pravnemu besedilu resolucije, dobro. Toda za boj na konvenciji bodo oni odgovorni, jim je rekel Lewis, dočim bo kompromisna resolucija sprejeta neglede na njihovo besedilo.

Delegaciji jo je predložil predsednik resolucijskega odbora Thomas Kennedy, ki je dejal, da dovolj določno izraža stališče CIO in takško Johna L. Lewisa, na daje pa podlage za gonjo na "rdečkarje" in druge zaradi prepričanja. Predlog, da se naj resolucijo predloži delegaciji najprva v razpravo, je bil odklonjen z veliko večino, nakar so glasovali o resoluciji sami z "aj" in "no". Predsednik zborovanja je ugotovil, da je bila sprejeta soglasno. Komunisti zanje seveda niso glasovali, a tudi proti ne. Zanje je bila to vseeno zmaga, ker lahko ostanejo v službah, a ob enem pa moralen poraz, ker je CIO označil vse tri totalitarne diktature za enako zlo, vse tri za destruktivne sile v delavskem razredu ter vse tri za sovražnike svobode in ameriške oblike vlade.

CIO si je s to resolucijo dal glede totalitarnih režimov in njihovih ideologij določno stališče z izjavo, da v tej veliki ameriški delavski organizaciji (CIO) nimajo mesta.

Socialisti in volilni izid

Norman Thomas pravi v Callu, da ga je malo število glasov, ki so bili oddani zanj in Kruegerju, osupnilo. Žadovoljen pa je, ker sta kampanjo živahnno vodila in dosegla z njo mnogo ljudi.

Poznavalci situacije in socialistične stranke so vedeli, da odsiv na njune apele ne bo boljši kakor pred štirimi leti. V splošnem rajše slabši, kar se je zgodilo, posebno še v New Yorku.

Oba sta poudarjala v prvi vrsti boj soc. stranke proti vojni, cbsko sedanje oboroževanje, dokazovala, da se ga je administracija lotila v tej ogromni obliki, ker ne more drugače izkrize in v okom brezposelnosti, opozarjala na nevarnost, ki lahko to dejelo vsak hip zaplete v vojno, bodisi pod Rooseveltom ali Willkiejem, kajti oba sta kandidata vojne stranke, obsojala sta prisilno vojaško službo in poudarjala, da se je socialistična stranka takoj, ko je kongres sprejel, odločila delovati na to, da se "draft" čimprej odpravi.

"Socialistična stranka je edina, ki je resnično proti vojni in zoper zaplet te dežele v vojno, in edina, ki je proti obvezni vojaški službi, proti gorostasemu oboroževanju in za rešitev sedanja krize z zdravo, socialno ekonomsko akcijo namesto z militarizmom, kateremu mora slediti le še večji polom nego je bil prejšnji," sta govorila Thomas in Krueger.

In vzliz temu, da je ameriško ljudstvo res proti vojni, je rajše glasovalo za enega ali drugega kandidata "vojne stranke" (za Roosevelt ali Willkieja), kot pa za Thomasa.

Tudi 16,000,000 moških, ki so se morali registrirati za obvezno službo v armadi, je rajše glasovalo za Roosevelteta ali Willkieja, ki sta za "draft", namesto za Thomasa, ki propagira, da se ga odpravi.

AMERIŠKA MORNARICA PRIPRAVLJENA

PISMO IZ CLEVELANDNA

Piše IVAN JONTEZ

Ko smo sklenili, reorganizirati JSZ, na XII. rednem zboru in pozneje na referendumu, so se nekateri naši "priatelji" razveselili: "JSZ je pokazala hrbit socializmu!" in nekateri so šli celo tako daleč, da so v svojem somnabulističnem razpoloženju izjavljali, da smo kratko in malo "izdali socializem" (in proti njihovi sodbi ni bil dovoljen priziv). Tone Rupnik, eden "najradikalnejših" collinwoodskih rojakov, je govoril, da smo s tem, da smo "zavrgli staro kočijo (socializem)" dokazali, da smo slovenski socialisti v Ameriki "pet in trideset dolgih let farbal" naš dobril delovni narod in menda še vrata povrh; in da smo "izdali svoje socialistične principe", ker smo se "ustrašili", ko smo videli prihajati nekaj takega, kar je svoj čas uvedel znani Palmer", torej, ker smo bili navadni strahopetci. Do takih veselih zaključkov so prišli ti naši somnabulisti ali mesečniki, ko so zvedeli za naš sklep.

In vendar JSZ ni izdala ali zatajila ničesar, nobenih načel in nobenih ciljev. Slep ko prej hodil po isti poti — po socialistični poti — in slej ko prej je po imenu, načelih, ciljih in delovanju socialistična organizacija, a to edino razliko, da ni več privesek neke socialistične politične sekte, zveze s katero so ji bili zgojili v breme, temveč ima proste roke, da lahko deluje s katero koli ali pa z vsemi dobromislečimi delavskimi političnimi in drugimi skupinami v Ameriki.

Marsikomu se to najbrž ne vidi važno, ker vzliz svojemu "gledanju v bodočnost" ne vidi dovolj daleč, da bi mogel priti do preprostega zaključka, da bo nazadnje — čez '50, '55 ali 100 let — imel vse, kar bo spominjal na nas, da bodo znamenci — tudi slovenski Amerikaneci, ki se bodo komaj še spominjali, da smo nekoč tu živelj, delali in ustvarjali materialne in kulturne dobrine, mogni reči:

"Ta le organizacija, ta le narodni dom, to le ustanovljeno so ustanovljeno ameriški Slovensi. Bili so konstruktivni element, podjetni organizatorji in zmožni graditelji — pravi Amerikanici." Bili so pridobitev za Ameriko."

Pa pokopljite imena in pokončali boste tudi ta lep spomin na nas!"

Bati ali sramovati se svojega imena in svoje sence, ni nobena krepost in tudi ne dalekovidnost. Vsi tisti, ki smatrajo, z mojim priateljem K. vred, kajtor se je on izrazil: "To pomeni, gledati v bodočnost — deset let naprej!" naj se pa vprašajo, da je to bilo potrebno zaradi novih razmer. S tem so bratje glavni odborniki, ki so izbrali novo ime, seveda mislili na naraščajoče nezaupanje proti tujezemcem in tujerodnim Amerikanecem, katerega se je res batil in sicer ne samo nam, temveč Ameriki vobče, ker take stvari škodujejo vsem. Ampak pri tem so pa pozabil, da ime ne izpremeni organizacije in da bo tudi ABZ ostala zapisana kot ameriško-slovenska organizacija, katero so organizirali ameriški Slovensi in katere člani so v pretežni večini še danes ameriški Slovensi. To bo ostalo zapisano vzliz sprememb imena, ki zatajuje ameriško-slovenski značaj te organizacije in to je dobro.

Amerikanec, ki viha nos nad katero koli skupino samo in edino le zato, ker so njeni člani priseljeni in njihovi otroci in ker njeno ime poudarja narodnost izvor te skupine, je prvič zelo slab Amerikanec in drugič velik ignorant. Amerika bi nikdar ne bila to, kar je, da ni imela na razpolago krepkih mišic in tudi bistri možganov priseljenje! Vsak pošten Amerikanec nam to prizna. In ne samo to! S tem, da smo se organizirali medsebojno na bratskem podporjem, gospodarskem in kulturnem polju, smo prevzeli na svoja lastna pleča breme socialnega zavarovanja, ki bi sicer moralno biti stvar Amerike, dignili smo gospodarsko vrednost dežele, dvignili smo kulturni nivo našega ljudstva in z vsem tem neiz-

doseči z golimi družabno-organizacijskimi ukrepi, da je za to potrebno prenovljenje vse duhovnosti in kulture, naj tu sajmo omenimo.

Uresničenje socialističnega družabnega idealu nikakor ne smemo pričakovati od kakega čudeža, najmanj pa od čudeža same po sebi razvijajoče se zgodovinske dialektike. Vsaj smo postavljeni pred osebne in družabne resničnosti in v vsaj moramo prodreti z duhom in dejanjem. Nobeni resničnosti se ne moremo niti ne smemo izogniti, vse moramo pretehati in pozitivno ali negativno izkoristiti za ustvarjanje bodočnosti.

Cemu delavstvo dopušča bogatašem izraziti njihov "pati-otizem" le tedaj, kadar morejo na stroške gesla o zvestobi svoji domovini delati škodo unjam in razkrivati stavkarje in člane unij v splošnem za ne-lojalne?

Tole mi ne gre v glavo?

Rezultat v danih okoljčinah ni mogel biti drugačen. Ameriško javno mnenje ni za pacifizem in ni proti oboroževanju. Vzrok so totalitarne sile, ki so oborožene do zob.

Vrh tega je treba za ugoden volilni rezultat PRISTASEV in ORGANIZACIJE. Industrialno delavstvo je bilo v veliki večini za Roosevelteta. Velika večina voditeljev unij je agitirala za.

Farmarji, ki so tudi dobro organizirani, so glasovali večina za Willkieja, razen na jugu.

Predno bo mogla socialistična stranka biti spet stranka, ki mora zgraditi organizacijo med UNIJSKIM delavstvom, kakor jo je imela nekoč. Brez tega v političnih bojih ne more pričakovati nič boljšega kot kar je dobila 5. novembra, pa če se Norman Thomas v volilnih kampanjah še tako trudi.

IZ VUKOVE ZAPUŠCINE

IVAN VUK:

PO VALOVIH DONAVE
ŠIROKE...

Beležke iz popotnega dnevnika.

(Nadaljevanje)

"Sečenjiva cesta, ki jo vidi te tam na drugi strani obale," je pokazal Tein spremjevalec, "vodi od Bazjaša čez Oršavo. Teče neprestano ob obali, a na ožkih in skalovitih krajinah, kakor v Kazanu, je izsekana v steno, ali narejena s stebri. Vi si, rekel bi, skoraj neprestano nad vodo, zato je tudi ograje na. Delal jo je inženjer Vašarhelji 1837-1840, a to na predlog grofa Sečenija, zato nosi tudi njegovo ime."

Tudi Sečenjiva cesta je veliko ustvarjanje človeških rok. Preko mnogih viaduktov, skozi raznovrstne galerije, v skalo vsekane, skozi predore, pod skalovitim velikani, ki vise nad glavo, se ta cesta vije v raznovrstnih oblikah, ter pri vsaki krivini kaže nove, pestre slike. Po drzovitosti izvedbe temuje z rimsko cesto...

Inženjer Sečeniju je Donavsko parobrodno društvo vzidal v Kazanu lepo spominško ploščo z napisom, pošnemajoč "Trajanovo ploščo", katero so na jugoslovanski strani vzdali svojemu imperatorju rimske legionari, slaveč tako njegovo ime...

Pri nekih krivuljih, ko smo pluli iz Dolenjega klanca, nasproti mestu Ogradine, smo nenašli zgledali na steni jugoslovanske obale zgodovinsko znamenitost, Trajanovo ploščo, ki že 18 stoletij oznanjuje slavo in veličino Rimljjanov in slavo njihovega imperatorja Nerve Trajana.

Plošča, vzidana v skalo, a okrog nje veliki kameniti okvir, katerega ob strani držita dva krilata genija, a jo podpira sklonjenja, herkulска postava človeka, nosi ostro izklesan na-

*Imp. Caesar Divi Nervae F.
Nerva Trajanus Aug. Germ.
Pontif. Maximus Trib. Pot. IIII.
Pater Patriae cos. IIII.
Montis — l — Dan — bus
Sup — at — e —*

Zadnji dve vrsti sta bili poskovani in se danes več ne moreta citati. Vendar je Tein spremjevalec rekel, da je sta-

*Montis et fluvii Danubi Rupibus
Superatis Viam Paterfecit.*

Tea je gledala svojega spremjevalca, ki je izgovarjal latinske besede, kakor Rimljani in rekla:

"A po našem, kako?"

"Po našem?"

In je pristavil:

"Imperator Cezar, božanstvenega Nerve sin. Nerva Trajan, August Germanik, vrhovni duhovnik, narodni zastopnik četrti, oče domovine, konzul četrti, premagavši planinske in donavské stene, je (gradil to cesto.)"

JE TVEGAL ŽIVLJENJE IN ZMAGAL

Morris Kalwoskyja (slika na desni) v New Yorku so v njegovem prejšnjem napadli roparji. Star je 75 let. Branil se je in s pomočjo nekoga, ki bil z njim, jih je ustrahoval, dokler ni prišla policija ter jih odvedla. Newyorkski policijski komisar Lewis J. Valentine (na lev) mu izroča diplomo v priznanje za njegov pogum.

rimskega vojščaka, ki je služil kot pečatnik. Vrednost tega kamna cenijo na 500,000 Din. Vrezane črke na smaragdu so podobne grškim, ali niso grške. Našli so se tudi kosi zlatega in srebrnega in bakrenega denarja vseh mogočih rimskega cesarjev. Tudi izredno zanimiv milinski kamen je bil izkopan, ki pa ni popolnoma okroglo oblike, nego daje vtis starorimske amfore v prerezu z enim držajem."

"Pravzaprav vse take izkopljeve pričajo, da je vse že na vse že na svetu bilo," je rekel Zdravko.

"Ali kakor je dejal Ben Akiba: "Nič ni novega na svetu," je rekla gospa Marija. "Vse se ponavlja."

"Tudi vi," je odgovoril Zdravko in si prizgal cigaretto. "Samo, da je sedaj vse lepše, ali da govorim z žensko besedo, nežnejše."

"In spopoljneno," se je nasmehnil Matevž.

"Da, kakor triglavski zlatorog, ki ga pase gospod Zdravko."

Tea se je nasmejala in pogledala v Donavo, kako se peni okrog ladje in šumi.

Nasproti Tekiji je večje rumunske mestece Oršova, ki se imenuje še posebej "Stara Oršova" v razloček od "Nove Oršove", nekdanjega znanega otoka: Ada-Kaleh imenovanega.

Tu se izliva v Donavo reka Černe. Z juga, z druge strani Černe, se dviga hrib Alion, ki se opira v samo Donavo. A pod tem bregom, na Donavi, je otok Ada-Kaleh s svojim gradom.

Zgodovina Oršove sega za dva tisoč let nazaj. Je to glavna tečka Dolenje Donave in je od pamтивeka kraj, okrog katerega so vihrale ljute bitke. Tu so lomili kopja stari narodi. Daki in Rimljani, tu je z Donave, kakor z bregov karpatskih, prodiral plaz azijskih barborov, tu so se bojevali Slovenci, Grki, Bolgari, Madžari, Nemci, Srbi in Turki..."

Parobrod je plul dalje. Godba je igrala veselo koračnico in akordi so poljubljali pozdravljajoče z obale.

Tein spremjevalec je pokazal z roko na nekako kapelico, nedaleč od mosta na reki Černi, na koncu lepe, dolge aleje z visokim in vitkim drevesjem.

"Ali veste, kaj je to?"
Tea je gledala, se nasmehnila in rekla.

"Po sliki poznam. Učili smo se. To je ogrska 'Kronkapela'. Sezidana je na kraju, kjer je Košut 1849. leta, ko je propagala madžarska revolucija, zakočila krono in kronske insignije sv. Štefana, preden je zbežal pod turško oblast."

"Dobro, gospodična. Tea... Vidim, da vas je ta zgodovina zanimala."

"Kaj bi ne!... Saj je s tem Košut potresel habsburško moč, čeprav se zaenkrat ni obleslo, ker je nameraval."

Po veliki krividi carja Aleksandra ruskega, bana Jelačića in srbskega vojskovedje Stevana Petrović-Kničanina, je došel Tein spremjevalec..." A sezidal je kapelico avstroogrški cesar, Habsburžan Franc Jožef I., kakor pravijo, na svoje stroške, kot v spomin da so našli krono (1853. l.). V sredini kapele je vdoljna, kakor nekak studenec, obdana s pisanim marmorjem. V dolžini je marmorni kamen v velikosti zabojčka, v katerem je bila zavita krona. Na njem je vdoljena, kot relief, krona z inskripcijami..."

"To je pa otok in obzidje mesta Ada-Kaleh", je rekel eden iz sopotnikov in nastavil daljnogled na oči.

"Otok brez carin in davkov," je rekel drugi in gledal na otok.

"Neverjetno," je rekel Zdravko. "Ali je res na svetu takšen kraj, ki bi ne poznali carin in davkov?"

"Poglejte ga," je ponovil gospod pri srednji mizi: Mimo plovemo."

(Dalje prihodnjic.)

A. Z., Herminie. — Bo priobčeno prihodnjic. Za to številko je poslat 5 naročnin na list,

Ameriški družinski koledar za l. 1941

V NJEMU JE ŠTIRINAJST POVESTI IN ČRTIC, SEDEM PESMI, OSEM ZGODOVINSKIH SPISOV, PET POTOPISOV IN ČLANKOV, INFORMATIVNI IN KOLEDARSKI DEL, IN NAD 75 SLIK

Petdesetletnica slovenskega časnikarstva v Ameriki je zanimiv dogodek, vreden, da se ga opiše, kar je mojstrosko izvršil Ivan Molek. V tem spisu so portreti slovenskih časnikarskih rioničev Antonia Murnika, ki je bil prvi urednik prvega slovenskega lista v tej deželi, dalje Ivana Grilca, Rev. Jos. F. Buha, Franke Sakserja, Antona Klinca, Martina Konde, Louis F. Pirca, Franke Schweigerja in Ivana Molka. Izmed teh so med pokojniki vsi razen Molka, ki je na tem polju delavnejši kakor ko je na njemu pričel pred 35. leti.

Poleg tega spisa je I. Molek pripravil seznam vseh slovenskih listov v Severni in Južni Ameriki, kar jih je bilo od početka do danes.

Urednik koledarja beleži razne spremembe na polju slovenskega tiska tekmo leta kakor v prejšnjih letnikih, da so poletki sproti pri rokah.

V koledarju za leto 1941 je opisana še ena petdesetletnica, namreč o uniji premogarjev UMW, ki letos praznuje svoj zlati jubilej. Ta spis je priredil Zvonko A. Novak. V njemu so portreti predsednikov UMW od početka do sedaj, slika hiše, v kateri je bila ta unija ustanovljena in slika njenega sedanjega urada v Washingtonu, D. C.

Zanimiv je spis z naslovom "Prve slovenske kulturne stvari", in pa "Kronika naseljevanja v Ameriku". Priredil ju je Ivan Molek.

Anton Šular piše v tem koledarju iz zgodovine naših ljudi v Kansusu, kar bo čitatelje gotovo zanimalo.

Velika stavka rudarjev leta 1913-14 v Michiganu je zabeležena v zgodovini delavskih bojev v Zed. državah za zelo trajično pоглавje. Svoje spomine o tej borbi, o vlogi slovenskih delavcev v nji in o trenju radi stavke pri slovenskem časopisu Glasnici opisuje Joseph Cheskarek.

Letos je nam vzel smrt priznane umetnika slikarja H. G. Peruška. V koledarju ima spis o njemu Louis Beniger. Okrašen je s posnetki petih Peruškovi slik.

Joško Oven je bil z ženo in hčerjo leta 1930 v Mehiki. Njegov opis o svojih vtiših in intervjujih bo za vsakega prijetno branje.

Gettysburg in Washington, D. C., sta znana kraja tudi našim ljudem vsaj po imenu, tudi če še niso bili v njima osebno. Zgodovinski opis Gettysburga ima v novem letniku Fred A. Vider in v vrh tega opisuje svoje vtiše, ki jih je dobil v glavnem mestu republike.

Upamo, da bodo čitatelji to pojasnili glede zvišanja cene upoštevali, kajti vsak iztis nas mnogo stane, in šli zastopnikom pri razpečavanju na roko v vsakem oziru.

Ta knjiga naj gre med ljudstvo, ker je njemu namenjena. Šimveč nas bo pri tem pomagalo, večji bo uspeh in toliko prej bo razprodana.

Zelo času primerno razpravo ima Anton Garden z naslovom "Kaj so priseljenci dali Ameriki". V nji iz raznih podatkov razstavlja, da so prispevali k graditvi njenega bogastva ogromno.

Math Petrovich je v novem letniku zastopan z analiziranjem ameriškega fraternalizma. Vsakdo, ki je deloval na polju bratovških organizacij, bo ta članek z užitkom prečital.

Evropa v znamenuju nacijske svastike je naslov članka, ki ga je spisal Frank Zaitz.

S povestmi in črticami je v novem koledarju zastopan štirinajst sotrudnikov, ali več kot le malokdaj v kakem prejšnjem letniku.

Janko Zega je napisal črtico "Sedem bratov", ki je ilustriran; Ivan Jontež, "Njen ljubi kvartet"; Milan Medvešek, "Z mladostnega trenja"; Katka Zupančič, "Pozabi"; "Zvonko A. Novak, "Mrkuni"; Tone Selškar, "Tržaška cesta"; Anton Slabec, "Bežne sanje" Frank Cesen, "Košček močvirja"; Jože Krajnc, "Matí"; Frank S. Taucher, "Pomote v življenju"; L. Kraigher, "Razocarjanje"; L. Mrzel, "Zgodba o cestnem pomeščaku"; Anton Zaitz, "Dekle z gore".

Nekatere izmed teh povestnic so biseri ne le po vsebini nego v bogastvu slovenskega jezika. Prečitajte jih, in priznali boste, da je tudi leposlovn del vreden slovesa te knjige.

V koledarju je samo en angleški spis, povest "Morning Hours in a Coal town". Autor je Joseph Drasler.

Pesmi je sedem med njimi Excelsior (avtor Longefellow, iz angleščine prevel Griša Koritnik).

Kot v vsakem letniku bodo tudi v tem razni koledarski podatki in informativni spisi.

Tudi slik je mnogo v njemu; okrog 75 vsega skupaj.

Cena koledarja je dvignjena nazaj na \$1. Vzlic temu, da pišejo sotrudniki v koledar pač večinoma zastonj in se opravi tudi uredniško in upravnško delo največkrat brez odškodnine, je pravpa zprevidela, da se toliken trud ob takciени koledarja ne izplača. Kdor ne verjame, naj primerja količino in kvaliteto gradiva med to in knjigami, ki so pisane v angleščini, še več razlike pa bo vidna, če primerjajo ta z drugimi koledarji, nglede na kakšnem jeziku izhajajo.

Upamo, da bodo čitatelji to pojasnili glede zvišanja cene upoštevali, kajti vsak iztis nas mnogo stane, in šli zastopnikom pri razpečavanju na roko v vsakem oziru.

Ta knjiga naj gre med ljudstvo, ker je njemu namenjena. Šimveč nas bo pri tem pomagalo, večji bo uspeh in toliko prej bo razprodana.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Bridgeport, O. Jože Snoy je poslal nadaljnih 5 naročnin na list ter naročil 28 iztisov koledarja.

Milwaukee, Wis. Mary Micheljevič je poslala 4 naročnine, klub št. 37 JSZ pa je naročil 25 iztisov koledarja za začetek; iz West Allisa jih je naročil Vincent Pugelj 51 iztisov.

Girard, O. John Tancek je poslal še en oglas v koledar, John Kosin pa 2 naročnine. In dva oglasa.

Chicago, Ill. Frank Udovich je dobil še en oglas v koledar, Joe Oblak 6 naročnin in en oglas ter upravnik Pogorelec še 4 oglase in 4 naročnine.

Johnstown, Pa. John Langerholc je poslal svoj oglas v koledar in ga naročil 25 iztisov.

Waukegan, Ill. Anna Mahlich je poslala en oglas ter \$1 podporo listu, Martin Judnich pa 8 naročnin.

Tire Hill, Pa. Frank Cvetan je postal še 4 naročnine.

Lawrence, Pa. Frank Strah je postal vsoto \$4.65 v podporo listu, ki jo je zbral na seji federacije SNPJ za zap. Penno.

Willard, Wis. Mike Krultz je postal 2 naročnine.

Cleveland, O. Jennie Dagatin je poslala 9 naročnin. Zadnje čase je bila zelo zaposljena v nabiranju oglašov v programu knjižice "Zarje". To je končala, pa se bo spet lahko več posvetila agitaciji za list.

Gowanda, N. Y. Od tu se je po dolgih letih oglašil naš stari priatelj in somišljenc James Dekleva. Poslal je dve naročnine. Pa tudi zastopništvo za list je spet prevzel in tudi koledarje, pravil, da bo naročil, da bo zadovoljil vse prijatelje lepočet.

Forest City, Pa. Frank Drasler je poslal oglas v koledar.

Herminie, Pa. Tone Zornik je poslal eno naročnino in za začetek naročil 150 iztisov koledarja. Pristopila sta s soporno nazaj v JSZ in sicer kot posamezna člana (at large).

Detroit, Mich. Joe Klarich je poslal

KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave

KOMENTARJI

Ameriški komunisti so se naučili že pod Zinovjevom ravnat se po jezuitskem pravilu, da vse, kar storis v svoj namen, je opravičljivo, pa čeprav etično in moralno neopravičljivo. Na svoji izredni konvenciji, ki so jo imeli v New Yorku, so se odpovedali kominterni in se proglašili za neodvisno ameriško stranko, ki ne bo imela z inozemstvom in sploh z nobeno organizacijo izven Zed. držav nikakršnih zvez. — Socialistična stranka je bila že pod vse hujšimi pritiski, npr. med sestovno vojno in pod Palmerjem vsekakor bolj kakor sedaj komunisti. A internacionali se tedanj socialisti niso nikdar odpovedali... Browder je svoj izstop iz kominterne izvršil v "legalne namene". Predno pa bo kongresnika Diesa in FBI prepričal, da ni več "agent kakateju vlade", bo moral doprinesti v resničen dokaz vse kaj drugega kakor zgolj omenjeno resolucijo, s katero se je odpovedal podložnosti kominterni. Eugene V. Debs in drugi socialisti se takih metod niso posluževali. Tudi Browderju ne bodo koristile, ker je, kar je, pa če tati ali ne.

John Mikush se je razvzel nad Proletarcem, ker je v tej koloni prinesel ponatis o njegovi sreči v nesreči. Vsi angleški in oba slovenska dnevnika v Clevelandu so pisali o tem. In v svarilo, kako NE nasesti prevarantom, je bila omenjena notica priobčena tudi v Proletarcu. Naj se ljudje uče vsaj iz izkušenj takih, ki jih poznavajo! Seveda je bilo pri tem omenjeno tudi kdo je John Mikush. Da je hud na nas itd. Pa je pisalo:

"Prav vladno se vam zahvalim za brezplačno reklamo v vašem listu z dne 11.-20. 40. Saj vendar sko stopis na rep. Ščene mora evlit ako hočejo nadalje žret iz korita pri SNPJ. Kar pa radi vladnosti poznamenata miskin tudi ne ostarem dolžan." — S pozdravom, John Mikush."

Gornje vrstice pričajo, čemu je bilo prevarantomomo mogoče našega ognjevitega "nasprotnika" pridobiti iti v banko, kakov so poročali listi, zato, da jima bi izročili en tisoč v jamstvo, da bi mu onadva izročila dva tisoča v varstvu. Pa ga je rešil le brihten bančni klerk, ki morda zasluži le kakih \$20 na teden. Mikuš pa roje po glavi "korita" ... Ni čudno, da naprej s takimi prijatelji tudi v Clevelandu ne more napreti. Sicer ni lepo obešati na veliki zvon človeka, ki se da potegniti. V tem slučaju je bilo vredno napraviti izjemo. Njegova opazka o "žretju pri koritu" to dokazuje. Če bi bil rajše čital Proletarca, se ne bi pustil ujeti na take limanice. Naj se torej prijatelj Mikuš hudeje nad seboj, kajti on je kriv, da je prisel "v vse velike cajtence" in potem še v "male".

Clani jugoslovanske vlade v

Zahvalni dan, ki je bil priznan v večini držav ameriške unije v četrtek zadnjem teden, v nekaterih pa bo ta četrtek (zadnji v novembra, kakov po starem), je bil res zahvalen. Kdor je šel med ljudi in jih opazoval bodisi na pojedinah, na zabavah ali kjer že, se je uveril, da so hvaležni, prvi,

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

poslednjih tednih nimajo mirnega spanja. Jugoslavija ni v vojni, a vzlič temu so italijanski letaleci — seveda pomotoma — metali bombe na Bitolj. Zadeli so hiše, jih porušili in ubili ljudi v njih. Ako bi bila Jugoslavija mogočna, bi nastopila proti Italijanom tako, kakor Zed. države proti Japonski. A je moral en njen minister, ker se je proti Italiji preostro izrazil, odstopiti, vlada pa jo poslala "oster protest" Grčiji, Angliji in Italiji, dasi je bila edinole slednja kriva ubojstva v Bitolju. A še vse hujši dnevi se Jugoslaviji obetajo, kajti Hitlerju in Mussoliniu gre za nohte, pa se hočeta skozi to zimo ogreti kerkoli mogoče.

Turčija je dežela, ki si je res prizadevala, da bi živila v miru in se razvijala v prid blaginje svojega ljudstva. Os Rim-Berlin pa preži po nji in Turčija je v vrtincu, hočeš-nočeš. Tako ostane, dokler si Hitler bodisi ne podjarmi vsega kar ima v načrtu, ali pa, dokler ne pada.

"Politika" v Illinoisu je v čudnem vrtincu. Ko je pred par meseci umrl govorov Horner, vodja illinoiske demokratske stranke, da je nasledil podgovorni Stelle, ki je istotko demokrat. Pričel je takoj s čisto. Male in velike demokratske politike, ki jih je imenoval v državne službe Horner, odslavljajo in jih nadomešča s svojimi demokrati. Službo pa bodo imeli le dober mesec, kajti demokratični kandidat za govorjenje je 5. novembra propadel in po 1. januarju nastopi govorovske službe republikancem, ki bo takoj pričel z novo čistko v uradih in imenoval vanje republikance. Te vrste "politika" je za ljudstvo, ki jo mora plačevati, zelo draga šala.

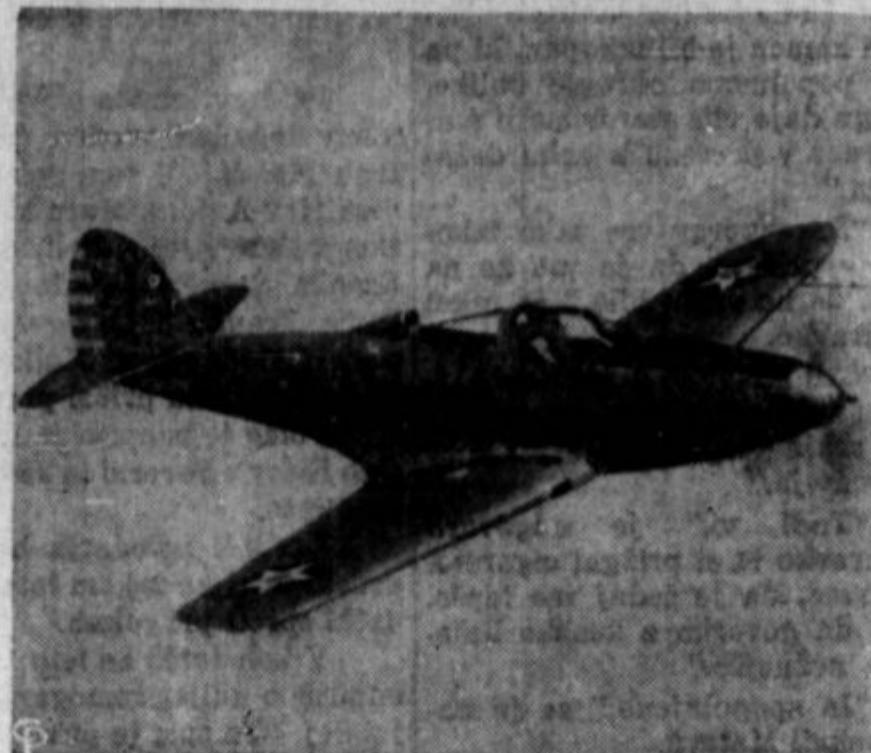
Socialisti v Wisconsinu so krivi, da je dobil v njihovi državi Roosevelt večino glasov, namesto Willkie, piše članek Tribune Thornton Smith. V izdaji z dne 21. novembra pravi, da je v Wisconsinu 50,000 socialističnih volilcev. Izmed teh jih je volilo Thomasa samo 10,000, ostalih 40,000 pa za Roosevelt. Teh 40,000 glasov je pripravilo, da je dobil večino Roosevelta, aka pa bi vseh 50,000 wisconsinških socialistov glasovalo za Rooseveltom, bi imel v tej državi Willkie večino, dokazuje članek. Je zanimivo in res. Res pa je tudi, da so to storili tudi pred štirimi leti, ko je dobil Thomas v Wisconsinu skoraj enako število glasov kakor letos.

Iz **Oaklanda, Calif.**, je AP poročala o sledenem izrednem dogodku: Mrs. Josephine McCarty, stara 32 let, je izračunala, da jo bo stalo manj, ako kupi za naš Zahvalni dan živega namesto že zaklanega purana. Cemu bi plačevala za delo mesaru, katerega lahko prav tako dobro sama izvrši! Doma je položila purana na tnaio in mu odsekala glavo, toda ob enem tudi svoj prst, s katerim je tišala puranovo glavo k tlu.

Chicago Tribune piše v uredniškem članku, da je dobil Roosevelt v državi New York večino edino s pomočjo "komunistične" American Labor Party. Ugotavlja, da je dobil na listi svoje stranke v New Yorku manj glasov kakor Willkie na republikanski. Toda Roosevelt jih je dobil 400,000 tudi na listi omenjene American Labor Party, in to mu je dalo večino. Stevilke, ki jih navaja Tribune, so pravilne, ni pa pravilno, ne resnično delati vtič da je dala to večino Rooseveltu "komunistična" Ameriška delavska stranka. Kajti kolikor komunistov ni glasovalo za Browderja, so odali svoje glasove Willkieju, kar tudi Tribuninim urednikom ni nikaka skrivnost.

Radički Glasnik se že v drugem uredniškem članku opravičuje, ker je v zadnji zadnji kampanji priobčeval oglase demokratske in republikanske

POMOC ANGLIJI V LETALIH

Zed. države Angliji bolj in bolj pomagajo z najnovjejšimi vojnimi aeroplani, katerih jih v vojni z Nemčijo silovito primanjkuje. Nad 50 ameriških letal, ki jih dobijo Anglija, je takih, da lahko gredo, naloženi z bombami, iz Londona do Moskve in nazaj. Te vrste aeroplane Anglija najbolj potrebuje. Njuni dosedanja večinoma ne dosežejo niti Berlina.

stranke. Pravi, da je to storil Ob enem se zgraža nad tistimi zato, ker so mu bili plačani. Saj jih priobčujejo tudi drugi listi, vzklik člankar, čemu jih bi Radnički Glasnik ne smel? To da pozabil je povzdeti, da so tudi taki listi, ki oglasov kaptiščnih strank ne priobčujejo, neglede kako visoko so plačani. Izmed slovenskih listov sta to Proletar in Prosveta; od kar izhajata, še nista dala svojih kolon naprodaj kapitalističnim politikom, dočim je Radnički Glasnik z dne 19. novembra priznal, da je prostor v njemu za oglašanje vsemu naprodaj, kakor je bil tudi že v prejšnjih kampanjah.

Ob enem se zgraža nad tistimi zato, ker so mu bili plačani. Saj jih priobčujejo tudi drugi listi, vzklik člankar, čemu jih bi Willkieva, dočim proti oglaševanju za demokratijo in večini ne priznavajo pravico skleniti to kar je nji prav.

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

O SOVJETSKI RUSIJI

I.

Če hočeš pravilno presojeti kako reč, moraš imeti tudi jasno sliko o njej. V megli tavatni priporočljivo. Kajti prav lahko se ti pripeti, da zagazíš pri tem v blato, iz katerega se ne moreš več izlepa izkobacati.

Menda ni na svetu dežele, o kateri bi bili ljudje toliko pisali, kajor so in še pišejo ravno o Rusiji, odkar so se boljševiki po oktobrski revoluciji l. 1917. povzpeli na vladno krmilo. To povišava na vladno krmilo. To pisanje tvori ogromno literaturo v vseh civiliziranih jezikih in tako seveda tudi v našem. Je to dobra in slaba literatura. Resnična in lažnjava. Stvarna in pretirajoča. Grajajoča in hvalična. Prijazna in sovražna. Iskrena in zlobna.

Težko je najti zrno v tem neznanstvenem zmešanem konglomeratu mnjen, napadov, natolicev, hvalisanj in povzdiganj, čeprav si ga na vso moč prizadevam izločiti iz vseh tistih neštevilnih plev, ker si pripravljam snov za brošuro, ki jo mislim izdati, brzko pride pričetki del mojega besednjaka na svetu.

Da bo citateljstvu tega lista morda laže pojmiti to največjo uganko vseh časov in vsega sveta, mislim, da ni napačno, če navedem nekaj dejanskih podatkov o njem.

Unija sovjetskih socialističnih republik (U. S. S. R.) je po svoji površini največja dežela na svetu. Predlanskim je merila 8,095,728 štirjaških milij s prebivalstvom, ki je istega leta štealo ničmanj kakor 170,467,186 ljudi. Razteza se preko dveh celin od Severnega tihela do morja do Finskega zaliva. Ta orjaška dežela zavzema severni del Azije in vzhodno polovico Evrope od Baltskega do Črnega morja. Njene zapadne meje se dotikajo Finske, Balte, Poljske in Rumunije, južno pa meji na Rumunijo, Črno morje, Turčijo, Iran, Afganistan, Indijo, Kitajske in Mandžurijo.

Radički Glasnik se že v drugem uredniškem članku opravičuje, ker je v zadnji zadnji kampanji priobčeval oglase demokratske in republikanske

nega. Njegova topografija je raznolična. Evropski del je ena sama ogromna planjava z Uralskim gorovjem na severnem robu, a s Krimskim in Kavkaskim pogorjem pa na jugu in jugovzhodu. Ural loči evropsko Rusijo od azijske ter se vleče 2,500 milij od severa proti jugu. Tudi azijski del Sovjetske unije je večji del le same Širine planjava, ki jo obrobljajo na vzhodu in jugu visoki gorski grebeni.

Ruske reke so važne kot aktualna in možna kupčiška pota. V Evropskem delu so med temi Dniper, Volga in Ural. Prva se izlivava v Črno morje, a slednji dve pa v Kaspijsko more. Azijski del pretakajo tri velikanske reke, in sicer Ob, Jenisej in Lena, ki se več vedeni držijo kobaridske tradicije.

Nemci seve niso bili bogati kako veseli batini, ki jih še sedaj dobivajo Mussolinijevi vojskičaki od Grkov, pa so jih skušali uglašuti s tem, da so zidali, kakor kažejo vsa znamenja, gradove v oblike na rovaš Molotovega obiska.

V bombastičnih frazah so oznanjali svetu, da je Rusija že kar v objemu diktatorskih tovarjev, potem da si Japonska in Sovjetska Unija že v paruh sežeti v roke in da je s tem odbila Angliji zadnja ura. Nič čudnega bi morda ne bilo, če bi se res dal Molotov speljati Hitlerju na limanice. Saj so mu dali že takci lisjaki, kakor je bil na pr. pokojni Chamberlain. O čem sta se Molotov in Hitler pogovarjala na svojem sestanku, tega živ krst ne ve. Ali vse kaže, da se je Hitler urezal to pot. Klavrna novica, če da se je pomenek vršil v ozračju iskrenega priateljstva in medsebojnega zaupanja, ni bila najbrž nič drugega kakor mrzel curek, ki sicer ni iztrezenil Hitlerja, ali spravil ga je pa v nemalo zadrgo. Iz te se je potem hotel izklopiti in potolitati svoje mameluke s tem, da je z gesto velikodusnosti sprejet pod svoje okrilje Ogre, ki so bili že tako in tako pod njegovim petom.

Ruska revolucija je predracena, da bi jo kdo zafukal

v Arktično morje. Na jugu je tudi več velikih rek. Med temi je zlasti važen Amur, ki se steka v Tih morje. Severne reke so bile znaeno s 4,000 milij dolgim arktičnem obrežjem pred kratkim odprte plovbi.

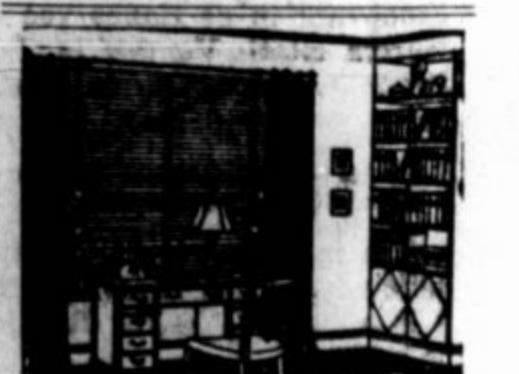
O ZORINEM KONCERTU
Smo v dobi delavskih jesenskih koncertov, pa ni bilo posebno čudno naključje, če sem se udeležil pevske prizadetive. Tam so rudnine vseh vrst, navadne in dragocene. Na Ruskem je dobiti vse različice lesa razen tropičnih. Tam rastejo vse žita, zelenjave, sočivje in sadno drevje vseh vrst. Lese so pokriva 3,600,000 štirjaških milij zemlje ali eno tretjino celokupnega gozdovja na svetu. Svet, ki se da prilagodi poljedelstvu, cenijo na več kakor 4,000,000 štirjaških milij. Od te neznanstvene velike površine je približno 500,000 štirjaških milij obdelane zemlje. Potencialna hidravlična ali vodna moč se ceni na 65 milijon konjskih sil.

Znani rudinski zakladi uključujejo premog, šoto, olje, železo, mangan, baker cink in vinograd. To naj zadostuje za to pot. Prihodnjič se mislim malo pomudit pri nekaterih ruskih mestih in najvažnejših zveznih republikah.

VELIKO GRMENJA MALO DEZJA
Zadnji teden je doživel svet veliko komedijo, če ne morda silno tragedijo. Ruski komesar za zunanje zadeve Molotov je v spremstvu cele vrste ruskih strokovnjakov obiskal nemškega diktatorja Hitlerja v Berlinu in svet je strme in mrzljivo napetostjo pričakoval konec tistega nenavadnega in nenačavnega sestanka, ki se je vrnil ob zelo neugodnih vesteh z bojišč, koder so Italijani tako imenito dokazali, da se več vedeni držijo kobaridske tradicije.

Nemci seve niso bili bogati kako veseli batini, ki jih še sedaj dobivajo Mussolinijevi vojskičaki od Grkov, pa so jih skušali uglašuti s tem, da so zidali, kakor kažejo vsa znamenja, gradove v oblike na rovaš Molotovega obiska. Med nam je nekoč cvetelo svobodomiselstvo. To je, ljudje so postali napredni in se hyalili, da ne hodijo v cerkev in da so otresli verskih blodenj. Tudi v tem slučaju se dobre taki, ki še trdijo, da so v svobodomiselnem taboru, a priporočajo pa nasprotno robo.

Ti ljudje molijo kakor so predno se se proglašili za prednjake, le priznati še nočjo tega. — M. K.

BENEŠKE ZAVESE

vse barve in prvočrnega materiala po narocilu. Brezobvezni proračuni. Izdeluj tudi druge okenske zavese in kabinete za radiatore.

Telefoni CICERO, LAWNDALE, 4348

CHECKERT

VENETIAN BLIND CO.

5606 CERMACK ROAD CICERO
Odprite vsa dan do 6. ure. V torek, četrtek in soboto do 9. zvečer.

ZENE IN DEKLETA

Predno kupite zimsko súknjo, telefonirajte ali mi pišite, da vas peljem naravnost v tovarno, kjer si lahko sberete fino Sterling súknjo ali Fur Coat, in to do \$5 do \$25 cenejše kakor kje drugje.

B

ALEKSANDER SPASOV:

ZOZO

(Konec.)

Stara Rada ga je začudeno pogledala, pa se je le spomnila, o katerem vrbovju priovedejo. O tistem zemljisku namreč, kjer ga je ona zagledala, ko se je hotel pognati v reko, da bi utonil.

— Za spomin sem kupil tisoč zemljisk in zelo poceni. Ves rečni breg z vrbami in trstiko sem kupil...

Stara Rada se je nasmehnila in rekla:

— Prav si storil... Ce bi očistil in zagradiš, bi tam uspel lep gozd...

Janko pa je imel drugo misel. Ze zdavnaj je bil slišal, da je v mestu in okolici veliko povraševanje po košarah in koših. Ljudje so namreč veliko hrušk, jabolk, češljaj in grozjana prinašali na trg, kajti po okoliških vaseh je sadje bogato obrobljeno. Ze zdavnaj so pravili ljudje, da je mogroče košare in koše pesti iz vrbicja in trstike ob reki. Vsi in mestu in po vaseh so govorili o tem, Janko pa je poslušal. Dolgo časa je poslušal ta pripovedovanja, pa se je odločil, da bo kupil trstico v vrbje in še precej zemlje ob bregu.

Cez mesec — dva je poklical strokovnjake-mojstre od daleč, tudi dovolj delavec je nabral v mestu in prav na tistem mestu, kjer je nekoč hotel skočiti v reko, da bi utonil, se je čez poletje dvignila velika dolga zgradba, zunaj pa se je zabil velik napis:

TOVARNA ZA KOSARE IN KOSE ZOZO

V tovarni so začeli živo delati. In iz dotlej nekoristnih vrbovih šib in trstic so izdelovali lepe košare, koše, pletene mize in podrobovno. V tovarni so delali s polno paro, več sto delavev je imelo delo v njih, da so tako zaslužili za svoje revne društine.

Ime tovarne "Zozo" pa je zaslovilo po vsej Bolgariji.

6.

Tudi druga dva vnuka stare Rade sta nehalo hoditi v šolo. Prevza sta vodstvo tovarne, starejša dva pa sta postala že zdavnaj izvežbana mojstricevijarja.

Star Rada je bila srečna, ko je dočakala in videla snaho v hiši. Vse mesto se je veselilo tri dni in tri noči. Vsi so govorili:

— Bog pozivi Janku!

"Očka Janko" so mu rekali njegovi stiri sinovi, že po mestu so ga klicali "očka Janko".

Vsi so bili veseli na svatovanju. Janko je bil najbolj vesel med vsemi. Srečen je bil in želitev, da bi bili vse veseli in srečni: vse mesto naj bo deležno njegovega veselja. Ali na svatovanju je opazil, da je v mestu precej siromašnih ljudi z izpitimi in bledimi lici. Tudi mater z otrokom v naročju je videl, zraven nje pa sta capljala dva bosa in lačna.

Očka Janko je ukazal, naj na dvorišču postavijo velike mize in naj skličejo vse lačne. In ko je prišel mimo teh miz,

Povest sirote o sovraštvu, sočustvovanju in dobroti

je videl, koliko ubožnih ljudi je v mestu in koliko sirot...

Svatovanje je bilo in je minilo, gostija je minila, toda Janko je stalno misil na te siromašne, lačne in nage otroke...

Toda nekaj drugega je vzbudilo njegovo pozornost. Blizali so se velikonočni prazniki. Narcilli v čevljarski delavnici je bilo veliko. Janko ni mogel vsem ugodiči. Kmetje iz vse okolice so prihajali v mesto na trg in kupovali obutev prijetjem, pri mojstru Zozu. Bil je prisiljen kupiti nove stroje, s katerimi so potem urezovali, šivali in hitreje izdelovali obutev. Stalno je sedaj imel že nařejeno obutev in vsakdo je lahko izbiral po svoji volji.

Cez nekaj let je iz Jankove moderne čevljarske delavnice nastala velika tovarna obutev. Veliko število delavcev je delalo v njej. Čevlje "Zozo" so prodajali tudi po drugih mestih, na drugih tržiščih in sejnih.

Tudi tovarna košev in košar je procvitala. Ob reki in bližu tovarne so mesto posekanih vrb zasadili drugo, boljše vrste vrbičje, in tovarna je iz leta v letu izdelovala cenejše in lepo košare, koše, stole, mize in druge pletere predmete za domačo potrebo.

Janko je bil že precej bogat. Delo v obeh tovarnah so vzeli njegovi sinovi v roke. Sami so že skrbeli zase in za staroke. Janko se je odločil, da bo poskrbel tudi za druge lačne, bo-

se in siromašne otroke... Celotno ga je bilo, ker je izgubil nekaj let s tem, ko se je toliko navduševal z delom v tovarnah. Poklical je mojstre in delavcev in nacio so začeli na brezu reke, bližu njegove tovarne, zidati veliko poslopje s prostorimi svetlimi sobami, prostrano jedilnicu in kuhinjo. V poletju je bilo že vse dovršeno.

Drugi mojstri so čez zimo naredili majhne posteljice, mizice, stolčke in vse potrebno za dvajset majhnih otrok. Vse je bilo gotovo, urejeno in belo pobravljeno. In ko je Janko to lepo svetlo novo poslopje z vsem opremil, se je nad vratni poslopja zablestel zlat napis:

SIROTINICA ZOZO

In za Veliko noč, za ta veliki Kristov praznik, so najsvetnejše blagoslovili sirotinico. Vse mesto se je zbralo na tej prijetni svečnosti. Prišli so goсти vseh okoliških vasi, pršili so celo iz prestolnega mesta, celo iz Jankovega rojstnega kraja so prišli ljudje.

Jankovo srce je ko obnorelo vriskalo od veselja. Solze, sladke solze so mu tekle iz oči... Globoko je vzdihnil in se prebudil...

Pomencal je oči, se ozrl po belih posteljicah, na katerih so spali otročički, in zašepal:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Potem so se angelci prijeli za roke v krogu okrog Janka in lepo zapeli... Tako neženega, tako sladkega petja Janko se nikoli ni bil slišal... In v pesmi je razločil besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka!...

Toda tisti trenutek je iz bele posteljice v sobi poletel majcen blesteč angelček s ko sneg belimi perotničkami. In za njim pa so poleteli drugi.

Zleteli so proti stenam in stropu. Iz njihovih rok so zasajali sončni žarki, ki so obsijali besede "Zozo", mesto njih pa so zablestele zlate besede:

— Očka!... Očka!... Očka

JSF A School For Workers

Accomplishments of the JSF among Slovanes in America cannot be overestimated. Through its various fields of endeavor it has helped its members, who came mostly from farm lands in the old country, become educated workers. The education they got back there amounted to very little. The JSF increased that little greatly through its publications, speakers, distribution of literature, and through its cultural organizations.

In about ten years after our movement came into existence, life among the Jugoslavs in their various communities underwent a complete new change from what it had been before. Fraternal organizations organized on free-thought principles, came into existence and helped our movement develop to its present proportions.

The immigrants knew little about the union movement. In most cases nothing. Gradually, by means of continuous campaigns under the leadership of the JSF, they became active labor unionists, many of them outstanding leaders. In strikes they were ever-loyal to the cause of the workingman even in those early days when more danger was connected with strikes than there is today.

In fraternal lodges, in unions, cultural and cooperative organizations, and in other fields, members of the JSF and their followers aided the labor cause much more than proportionate groups from other nationalities.

Consider for a moment how much worse it would have been for our people if we never had this movement. Cultural development of the average immigrant would have remained near to what it was back in the old country, and they would have remained a subjected class, because the various nationalities are judged and respected according to their cultural advancements and attainments. The more backward a nationality is the more it is exploited and kept in subjection. The uneducated are easy victims of exploiters and opportunists, who climb over their backs to power and influence.

The JSF struggled to enlighten its followers against fakers and grafters, numerous wherever the immigrant settled. It succeeded to the extent that its endeavors were well rewarded among our nationality.

The kind of work carried on by the JSF is still very much needed today. So much so, that we will have to apply every ounce of our strength and resources if we are to keep ahead of others serging forth, cloaked under various masks by which they hope to overshadow our movement and its accomplishments.

Our forces must be strengthened and our field of endeavor enlarged. Many new hands are needed, and everyone in agreement with our program and aims is invited to join our ranks and help carry on our work.

It is the most worthwhile field of endeavor any person interested in the cultural advancement of our nationality can join.

that little greatly through its publications, speakers, distribution of literature, and through its cultural organizations.

Life among the Jugoslavs in their various communities under-

ON THE BOOK FRONT

IF YOU DON'T WEAKEN,

The Autobiography of Oscar Ameringer

Not since Lincoln Steffens' autobiography and *The Americanization of Edward Bell* has there been a personal history like this one. Panoramic, richly entailed, and humorous, it has the full sweep of seventy years of change and turmoil running through it, and in its telling, the hallmark of a profoundly human character.

In addition to being the daddy of the *American Guardian*, the only Oklahoma newspaper with a national circulation, Oscar Ameringer has been an itinerant musician, a portrait painter, a vagabond, a member of an obscure vaudeville act called "The Street Pavers of Paris," a politician-reformer, a labor leader and editor, a professional writer and humorist, a ship's steward and doctor, and dozens more equally assorted occupations.

"Some of us will go back occasionally to read again his New Orleans saga of the brewery workers, or the tale of the plugged quarter dollar," Carl Sandburg writes in a foreword; "then again he is solemnly, even fervently and desperately, the Free Man seeking his way, inquiring, shading his eyes toward the future and asking, Watchman, what of the night?"

"If You Don't Weaken" is published by Henry Holt and Company, New York, and sells for \$2.75.

AUSTRALIAN LABOR GAINS SEVEN SEATS

MELBOURNE, Australia. — The last ballots in the hotly contested election held recently are now coming in. While the votes of those on the continent were tabulated several weeks ago, more than 25,000 ballots were to be counted from Australian soldiers stationed overseas. Their votes have swung doubtful seats over to the Labor Party.

The Labor Party garnered 34 seats, a gain of seven. In addition, a smaller Labor Party group has three seats.

TOM MOONEY STILL ILL

Reports from San Francisco, where Tom Mooney is convalescing, have it that for the first time in six months he is running a normal temperature and shows some signs of recovery from the illness which has kept him confined to the hospital.

He is still in a critical condition and unable to see visitors, but was strong enough to send in an absentee ballot at the election. He voted for Roosevelt.

The government of Venezuela will erect a complete ginnery to encourage cotton production.

Hopes for Labor Peace Fade as both AFL and CIO Unions Convene

Philip Murray Replaces John L. Lewis as CIO President

In answer to the statement of President William Green of the American Federation of Labor, convened in New Orleans for its 60th annual convention, that the AFL stands ready to start negotiations with the CIO at any time and any place, John L. Lewis told a cheering convention of the CIO in Atlantic City, N. J., last week "the CIO will never make peace with the AFL until it is strong enough to do so on honorable terms."

This leaves the problem of unity in the American labor movement deadlocked as it has been since the organization of the CIO back in 1935, despite a direct plea by President Roosevelt that both rival groups "sit down together and work out a solution."

Lewis kept his word and stepped down as President of the CIO.

Acting upon a "draft Murray movement" started by Sidney Hillman, CIO vice-president and U. S. defense commissioner, the convention elected Philip Murray as the next president of the CIO.

S. P. PREPARES TO REVAMP STRUCTURE

At a three-day session held in New York Nov. 23-24, the National Executive Committee of the Socialist Party laid plans for revamping the Party's organizational structure in the interest of greater efficiency and launched a drive to unite and galvanize socialist and socialist forces throughout the country around a program of "Total Democracy."

There was unanimous agreement that such a program must be positive and constructive rather than negative and purely critical and couched in terms which are both meaningful and inspiring to the average American; that much of the older methods of socialist propaganda and activity are no longer effective and must give way to the use of more modern and far-reaching methods of interpretation and mass education.

In laying plans for the revamping of the Party's organizational structure, the NEC named a committee to go into the whole subject in detail.

New York Headquarters

After a thorough consideration of the question of location of the national offices, the NEC voted to establish the Party's national headquarters in New York, where the National Campaign Office and Call editorial office have been located since last May. A Mid-West regional and Illinois office will be maintained in Chicago under the direction of Harry Fleischman, Illinois State Secretary, while Arthur McDowell will also remain in Chicago as Research Director of the publication and radio program planned for the coming year.

The reorganizational plan calls for a new annual dues system.

Travers Clement will remain National Secretary and likewise editor of the Call which post he has held since the resignation of Gerry Alard. Secretarial work will be handled by Robert Parker who was elected Administrative Secretary.

Decision of the NEC in regards to Daniel W. Hoan, who accepted a government position on the national defense set-up, was not stated in the report of the NEC meeting. Likewise, nothing was mentioned about how the new headquarters in New York will be financed.

No definite plan for revamping the Party was made. Apparently, the entire matter was left over to the committee selected for planning the new set-up.

Dr. Harry A. Millis New NLRB Chairman

Dr. Harry A. Millis of the University of Chicago, 67-year-old educator, was nominated by President Roosevelt to be chairman of the National Labor Relations Board to succeed J. Warren Madden, whose term expired last August.

At the same time the President sent to the Senate the nomination of Madden to a \$12,000-a-year judgeship on the U. S. Court of Claims. The NLRB post pays \$10,000.

Millis, named to a five-year term expiring August 27, 1945, accepted the nomination. He was a member of the old Labor Relations Board before it was given expanded powers under the Wagner Act in 1935.

Some groups throughout the nation, including Colonel McCormick of the Chicago Tribune, are rejoicing over the appointment as "a blow at the radical element in the NLRB."

Some drivers think the faster they go, the sooner they'll get there. You might also say—the sooner they'll be confined to the hospital.

A tool has been invented to check the tension of valve springs in automobile motors.

A quart of alcohol in the automobile radiator these days will be a lot better than a quart of alcohol in the driver.

The government of Venezuela will erect a complete ginnery to encourage cotton production.

THE MARCH OF LABOR

FORD GETS HUGE GOVERNMENT ORDER

The letting of a \$122,323,020 airplane motor order to the Ford Motor Co., against which there are six NLRB orders for violation of the Wagner Act, was announced by the National Defense Commission the day following the presidential elections.

One of the NLRB orders was upheld recently by circuit court of appeals.

The contract calls for observance of the Walsh-Healey Act, requiring payment of prevailing wages, but it makes no mention of the Wagner Act. A spokesman for the War Department said he "hopes Ford will obey" the labor law.

The Department of Labor, which administers the Walsh-Healey Act, said the contract would come under the aircraft industry's "prevailing wages," which have been set at a minimum of 50 cents an hour although the United Auto Workers have won an average minimum of more than 80 cents from Ford's competitors.

The Ford contract calls for the production of more than 3,000 air-cooled engines to be used in army pursuit planes.

The contract calls for erection of a new plant at River Rouge, Mich. The government at first proposed that it finance building of the plant for Ford, as it did for Chrysler and others, and lease it to him at \$1 a year. Ford, however, refused, saying he wanted ownership for himself.

Conducting a vigorous organizing campaign among Ford workers is the United Auto Workers, whose President, R. J. Thomas, was an ardent supporter of President Roosevelt.

—Guild News.

COMMUNISTS' FRONT AIDS ALIEN AGENTS

Prominent among the remaining Communistic "fronts" still operating to befuddle the public is the "American Committee for the Protection of the Foreign Born." This committee is neither "American" nor calculated to further the interests of the foreign born, but is instead one of the camouflaged instruments of the Communist Party.

A resolution adopted by the convention of the Workers Party of America (predecessor of the present Communist Party), held in Chicago some years ago, reads in part as follows:

"We have begun a big movement for the protection of the foreign-born workers. The convention authorizes the Central Executive Committee immediately to take steps to initiate a united front with all organizations which are willing to join in such a campaign . . ." — New Leader.

Stand Up For Unionism

No wage earner need apologize for being a member of the trade union. It should be a matter of pride instead.

As one of our exchanges put it, the trade union movement does not have to take a backseat for anybody.

It can stand up and proudly tell the world what it wants, where it is going, and who it is serving. It does not have to apologize for anything or take back talk from anyone.

It is a privilege and a duty for each individual wage earner to be in this movement. The one who is outside is the one who has the explaining to do.

American Family Almanac Ready For Distribution

Another splendid edition of the American Family Almanac (Amerikski družinski koledar) has come off the press this week and is ready for distribution among thousands of readers throughout the country who look forward about this time each year to its informative reading.

Equal to, if not surpassing, the high literary content for which it is known, the twenty-seventh edition of this outstanding Slovene annual is a veritable storehouse of historical date and general information about our nationality.

Containing fourteen short stories, seven poems, eight historical articles, five travelogues, seven informative works and complete almanac data for the year 1941, it is richly illustrated throughout with over 75 pictures and portraits.

Among contributors to the present edition are to be found works of the most prominent contemporary Slovene authors, short story writers and historians. Some of the outstanding European authors further enrich the contents of this year's edition.

To cope with rapidly increasing publication costs, the price of the American Family Almanac has been increased from seventy-five cents to one dollar.

Many readers may on first thought consider this an outrageous act but upon closer study will realize that a 224-page publication like the Almanac is an bargain unmatched anywhere in this country.

The American Family Almanac is sold through secretaries of the various fraternal lodges, and by individuals. However, if there is no agent in your immediate neighborhood, order your copy from Proletarec, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Jugoslavia—A Historical Sketch

II.

The Germans are the strongest national minority. The greater part consists of descendants of colonists who in the seventeenth and eighteenth centuries migrated from Hungary into Batchka and the Banat, to farm among the Serb and Rumanian settlers. About 40,000 Germans came under Jugoslav sovereignty with the incorporation of Lower Styria after the World War. On the whole, only 32 per cent of all holdings are above 12.3 acres—the minimum for existence. More than a million peasants, or nearly one-tenth of all, are landless and have to earn their living as migratory seasonal workers. Yet the share of agricultural land parceled out by expropriation of owners of large estates is under 10 per cent.

The density of population, while decreasing in the north, continuously increases in the south, averaging 153 inhabitants per square mile—a figure about three and a half times that for the United States. In 1933 the surplus of births over deaths in Jugoslavia was the highest in Europe—doubtless remarkable considering the relatively high mortality rate and the effects of the war. Illiteracy ranges from 20 to 83 per cent in South Serbia and 8.85 per cent in Jugoslavia. Since the census of 1921, however, great strides have been made in the promotion of education.

Joseph Drasler.

Czech Socialist Leader Dr. Franz Soukup Dead

Many American Socialists still remember the visits of Dr. Franz Soukup to this country and his speaking tours.

DR. FRANTISEK SOUKUP

After the Nazis took over Prague, Soukup not once bowed to their regime. He was thrown into prison and what the Nazis did to him will never be known but in all probabilities they hastened his death in the latter part of this month at the age of 69.

Social Democratic chairman of the Czechoslovak Senate, he was of the same school as President Masaryk. The Czechoslovaks have lost one of their great leaders and statesmen.

Brilliancy and Splendor Emitted by Savans

CHICAGO.—"Sava's" concert at the SNPJ hall last Sunday was pronounced by many devoted followers of the chorus as reaching a new high in brilliancy and splendor.

More will be heard about the performance in our next issue.

THOMAS' VOTE IN ILL.

An official statement on the number of votes cast for each party in the November 5 election gives Norman Thomas a total of 10,914 votes in Illinois.

Toman Library Forum

CHICAGO.—Nicholas Doman, noted Hungarian scholar and lecturer, will speak on "Fifth Column Activities" at the Toman Library Friday, November 29.

Toman Library is located at 27th St. and Pulaski Rd. There is no admission charge to the forums held on alternate Fridays.

VISITORS

CHICAGO.—Visitors at the Slovenske Labor Center last week were Mary Golia and Joseph Golia, Detroit, Michigan.

Important Dates

DECEMBER

Friday, Dec. 6.—Social and dance given by the Slovenske Labor Center Social Club at the Center, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Wednesday, Dec. 25.—Branch 49, JSF, will hold its Annual Dance in the Slovenske Workers Home, Collinwood, Ohio.

New Year's Eve.—Branch No. 1, JSF, will present its Annual New Year's Eve Party and Dance in the Masonic Temple, 23rd and So. Michigan.

WINTER'S STIGMAS: Slippery pavements—more darkness—storms that obscure your vision—frosted windshields—carbon monoxide.